

Ellevio AB
115 77 STOCKHOLM

Fastställande av intäktsram enligt ellagen

Beslut

1. Energimarknadsinspektionen (Ei) fastställer intäktsramen för Ellevio AB, 556037-7326, avseende redovisningsenheten RER00259 för perioden 2016–2019 till 1 533 428 tkr i 2014 års prisnivå och med justering enligt a och b.
 - a. Efter perioden ska kapitalbasens nuanskaffningsvärde enligt bilaga 1 räknas om med faktorprisindex för byggnader¹ och
 - b. de löpande påverkbara kostnaderna enligt bilaga 1 räknas om med faktorprisindex för elnätsföretag – regionnät delindex drift och underhållskostnader, påverkbart².
2. Ei fastställer normnivåerna för kvaliteten i nätverksamheten för respektive kvalitetsindikator enligt bilaga 4, tabell 1.
3. Ei fastställer normnivån för nätförlusterna i nätverksamheten till 0,451 procent i relation till mängden uttagen energi från redovisningsenheten.
4. Ei fastställer normnivån för kostnader för överliggande och angränsande nät och kostnader för ersättning till produktionsanläggning i förhållande till uttagen mängd energi från redovisningsenheten till 25,83 kr/MWh.

Beslutet gäller omedelbart.

Upplysning om omprövning

Om det visar sig att företagets samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2012-2015 avviker från den fastställda intäktsramen för samma period, ska intäktsramen för tillsynsperioden 2016-2019 minska respektive öka med det avvikande beloppet. Detta innebär att intäktsramen kan komma att omprövas.

¹ Framtaget av Statistiska centralbyrån, se bilaga 2

² Framtaget av Statistiska centralbyrån, se bilaga 3

Efter tillsynsperioden ska jämförelser och eventuella justeringar göras enligt följande.

- Det faktiska utfallet avseende investeringar och utrangeringar ska jämföras med prognosen.
- Det faktiska utfallet avseende de löpande opåverkbara kostnaderna ska jämföras med prognosen.
- Den faktiska kvaliteten i nätverksamheten ska jämföras med normnivån.
- Den faktiska andelen nätförluster i nätverksamheten ska jämföras med normnivån.
- Den faktiska kostnaden för överliggande och angränsande nät och kostnaderna för ersättning till produktionsanläggning i förhållande till uttagen mängd energi i nätverksamheten ska jämföras med normnivån.

Om det faktiska utfallet i dessa delar avviker från prognosen eller normnivån kan intäktsramen komma att omprövas.

1. Beskrivning av ärendet

Enligt 5 kap. 1-2 §§ ellagen (1997:857) ska en intäktsram beslutas i förväg för varje innehavare av nätkoncession. En nätkoncessionshavare ska lämna ett förslag till intäktsram till Ei som ska pröva om den begärda intäktsramen är skälig.

1.1 Ansökan

Ellevio AB, i fortsättningen benämnt företaget, har ansökt om att Ei ska fastställa intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 till 1 700 000 tkr.

Företaget har till grund för sin ansökan om intäktsram redovisat de uppgifter som följer av Ei:s föreskrifter (EIFS 2015:1) om nätkoncessionshavares förslag till intäktsram och insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek (rapporteringsföreskriften).

Företaget framför att det ansökta beloppet är beräknat med Ei:s metod och att beloppet inte är tillräckligt för att täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på kapitalet. Företaget anser därför att det, utöver det ansökta beloppet, också behöver utnyttjad tillåten intäkt från tillsynsperioden 2012-2015.

Vidare anför företaget att de verkliga intäkterna och de opåverkbara kostnaderna inte behöver indexeras vid avstämningen efter tillsynsperioden om en årlig avstämning görs genom att för varje år i perioden stämma av exempelvis verkliga intäkter mot tillåten intäkt i respektive års prisnivå.

Företaget har i sin ansökan om intäktsram även ansökt om periodisering av intäkter från projektet Stockholms Ström på 485 miljoner kronor över en period om 40 år. Till stöd för sin ansökan har företaget angivit att projektet Stockholm Ström innefattar en långsiktig lösning för elförsörjningen till Stockholmsregionen. Projektet delfinansieras genom

ersättning från kommuner och andra markägare för frigörandet av marken. För företagets del uppgår denna ersättning till omkring 485 miljoner kronor under perioden 2016-2019. Eftersom intäkterna för projektet ligger långt över vad som är normala engångsintäkter, anser företaget att det föreligger särskilda skäl för att periodisera intäkterna över flera tillsynsperioder. Företaget begär att periodiseringen ska ske över anläggningens ekonomiska livslängd, dvs. 40 år eller 10 tillsynsperioder.

1.2 Kapitalkostnader

1.2.1 Kapitalbas

Företaget har redovisat anläggningstillgångar per den 31 december 2014 till ett sammanlagt nuanskaffningsvärde om 2 192 820 tkr.

Företaget har redovisat åldersuppgifter för de anläggningstillgångar som ingår i kapitalbasen.

Företaget har redovisat att de planerar att genomföra investeringar och utrangeringar under tillsynsperioden. Dessa har redovisats per halvår.

1.2.2 Kalkylränta

Företaget har beräknat kapitalkostnaden utifrån en kalkylränta på 6,2 procent (real före skatt) och anser att den åtminstone bör ligga på denna nivå. Till stöd för detta har företaget angett att kalkylräntan ska fastställas på samma sätt som i dom från kammarrätten angående intäktsramar för 2012-2015 med korrigering för ändrad bolagsskatt.

1.2.3 Tunnelhyra

Företaget har begärt att hyra av utrymme i tunnlar ska behandlas som en kapitalkostnad istället för en löpande påverkbar kostnad. Tunnelarna är enligt företaget att anse som anläggningar för nätverksamhet och ska behandlas som en del av kapitalbasen.

Som stöd för denna uppfattning har företaget hänvisat till ansökan om intäktsram för tillsynsperioden 2012-2015. Företaget lät då en advokat utföra en analys av vad en tunnel kan anses vara rent rättsligt. Slutsatsen av analysen blev att en tunnel enligt jordabalken normalt är att anse som en anläggning. Detta gäller om det till tunneln tillförts något byggmaterial, exempelvis betong. De tunnlar som använts för företagets elledningar är alla av sådan konstruktion att betong eller liknande byggmaterial har tillförts. De utgör därför en anläggning i jordabalkens mening. Enligt 3 § 1 förordningen (2014:1064) om intäktsram för elnätsföretag ska en anläggning för överföring av el enligt företaget utgöra en anläggningstillgång i kapitalbasen.

Företaget betalar tunnelhyror främst till Fortum Värme men även till Stockholms stad. Företaget har uppskattat att 90 procent av de erlagda hyrorna är kapitalkostnad enligt uträkning i ansökan inför förra tillsynsperioden. De totala tunnelhyrorna fördelas på REL00884 (lokálnät Storstockholm) och RER00259 (regionnät Stockholm). Fördelningen

är gjord efter nyttjandegrad. I tabell 1 nedan framgår företagets tunnelhyror för åren 2010-2013 både före och efter reduktion av drift- och underhållskostnader.

Tabell 1 Företagets tunnelhyror för åren 2010-2013

	Tunnelhyror (tkr)	Uppskattad andel hyra som utgör kapitalkostnad (tkr)
2010	5 149	4 634
2011	4 503	4 053
2012	4 758	4 282
2013	4 739	4 265
Summa	19 149	17 234

1.3 Löpande kostnader

1.3.1 Påverkbara kostnader

Företaget vill ha ersättning för raseringskostnader och begär att dessa läggs till de löpande kostnaderna för perioden 2010-2013. Kostnader för rasering ingår enligt företaget inte i nuanskningsvärdena i kapitalbasen. Därmed riskerar företaget att inte få ersättning för denna kostnad i intäktsramen. Företaget har därför identifierat raseringskostnader för investeringar värderade med normvärden och begär att dessa ska läggas till de löpande påverkbara kostnaderna.

Tabell 2 Företagets beräknade raseringskostnader

	2010	2011	2012	2013
Tillägg för raseringskostnader i tkr	100	0	500	0

1.3.1.1 Anläggningstillgångar som inte ingår i kapitalbasen

Kammarrätten har beräknat en kalkylränta som ska användas för perioden 2012- 2015. Beräkningen baseras på situationen år 2011 och kan enligt företaget användas även för perioden 2010-2013. Företaget har därför valt att använda kammarrättens kalkyl för att beräkna omvandlingsräntan för lånat kapital före skatt. Med kammarrättens värden på parametrarna i kalkylräntan anser företaget att omvandlingsräntan för lånat kapital före skatt ska vara 5,8 procent.

1.3.2 Opåverkbara kostnader

Företaget har beräknat att de löpande opåverkbara kostnaderna för den aktuella tillsynsperioden kommer att bli 805 848 tkr.

2. Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

2.1 Ellagen

Nätverksamhet definieras enligt ellagen som att ställa elektriska starkströmsledningar till förfogande för överföring av el. Till nätverksamhet hör också projektering, byggande och underhåll av ledningar, ställverk och transformatorstationer, anslutning av elektriska

anläggningar, mätning och beräkning av överförd effekt och energi samt annan verksamhet som behövs för att överföra el på det elektriska nätet (1 kap. 4 §).

Intäktsram definieras som de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod (1 kap. 5 a §).

I 5 kap. ellagen behandlas nätkoncessionshavarens intäkter från nätverksamheten och skälighetsbedömningen av dessa intäkter genom fastställande av en intäktsram. När det gäller fastställande av intäktsram framgår bland annat följande.

Ei ska fastställa en intäktsram i förväg för varje tillsynsperiod. En tillsynsperiod ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod (1 och 4 §§).

En nätkoncessionshavare ska lämna in ett förslag till intäktsram till Ei tillsammans med de uppgifter som krävs för att pröva förslaget. Ei ska meddela beslut om fastställande av intäktsramen senast två månader innan tillsynsperioden börjar. Det ska framgå av beslutet vilka uppgifter och metoder som har använts vid fastställandet av ramen. Beslutet gäller utan hinder av att det överklagas, dvs. det gäller omedelbart (2, 3 och 19 §§).

Intäktsramen ska täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas). Som skäliga kostnader för att bedriva nätverksamheten ska anses kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av en nätverksamhet med likartade objektiva förutsättningar. Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som nätkoncessionshavaren använder för att bedriva nätverksamheten. Vidare ska hänsyn tas till investeringar och avskrivningar under tillsynsperioden. En tillgång som inte behövs för att bedriva verksamheten ska anses ingå i kapitalbasen, om det skulle vara oskäligt mot koncessionshavaren att bortse från tillgången (6, 8 och 9 §§).

Ei ska även ta hänsyn till kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten. Ett avbrott i överföringen ska beaktas i den utsträckning avbrottet inte medför skadeståndsskyldighet för nätkoncessionshavaren eller ger rätt till avbrottsersättning enligt 10 kap. 10 § ellagen. Bedömningen kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen (5 kap. 7 §).

Ei ska även ta hänsyn till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet. En sådan bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen (5 kap. 7 a §).

Ei får, om det finns särskilda skäl, efter ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder. En ansökan ska ha kommit in till Ei senast tre månader efter den tillsynsperiod då intäkterna uppkommit (5 kap. 17 §).

Vid fastställande av intäktsram för en nätkoncessionshavares intäkter från en regionledning ska intäktsramen fastställas samlat för nätkoncessionshavarens samtliga regionledningar i hela landet (5 kap. 23 §).

Vid fastställande av en intäktsram för nätkoncessionshavares intäkter från en stamledning ska intäktsramen fastställas samlat för nätkoncessionshavarens samtliga ledningar i landet med undantag för utlandsförbindelserna (5 kap. 24 § första stycket).

2.2 Förordningen om intäktsram för elnätsföretag

I förordningen (2014:1064) om intäktsram för elnätsföretag (intäktsramsförordningen) finns närmare bestämmelser om vad som avses med anläggningstillgångar (3 §), vilka tillgångar som ingår i kapitalbasen (5 §) och värdering av anläggningstillgångar (6-8 §§).

Intäktsramsförordningen reglerar även hur kapitalförslitningen ska beräknas. Vid beräkningen av en rimlig avkastning ska den del av kapitalkostnaden som motsvarar kapitalförslitning beräknas som en fast andel av nuanskaffningsvärdet. Beräkningen ska ske utifrån anläggningstillgångens ekonomiska livslängd. Om den ekonomiska livslängden har gått till ända ska andelen istället beräknas utifrån tillgångens ålder. Den ekonomiska livslängden ska anses vara fyrtio år för en anläggning för överföring av el och tio år för övriga anläggningstillgångar. Om en anläggning för överföring av el är äldre än femtio år eller om en annan anläggningstillgång är äldre än tolv år ska kapitalförslitning inte beräknas. En anläggning för överföring av el ska vid beräkningen av intäktsramen anses vara 38 år gammal vid utgången av år 2015 om anläggningstillgången då är äldre än 38 år eller om åldersuppgift saknas (10-12 §§).

2.3 Ei:s föreskrifter

Ei har meddelat fyra föreskrifter som är relevanta vid fastställandet av intäktsram.

2.3.1 Rapporteringsföreskriften

Ei:s föreskrifter (EIFS 2015:1) om nätkoncessionshavares förslag till intäktsram och insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek (rapporteringsföreskriften) innehåller bl.a. bestämmelser om när ett förslag till intäktsram senast ska lämnas och vilka närmare uppgifter som ska redovisas.

2.3.2 Beräkningsföreskriften

Ei:s föreskrifter (EIFS 2015:2) om skäliga kostnader och en rimlig avkastning vid beräkning av intäktsram för elnätsföretag (beräkningsföreskriften) innehåller bl.a. bestämmelser om vilka löpande kostnader som är att anses som påverkbara, vilket index som ska användas vid beräkning av skäliga påverkbara kostnader och hur kapitalförslitningen ska beräknas. När rimlig avkastning ska beräknas är utgångspunkten att tillgången ska ingå i kapitalbasen från den tidpunkt då tillgången började användas. För anläggningstillgångar som ursprungligen började användas före den 1 januari 2011 ska den ekonomiska livslängden beräknas från den 1 januari det kalenderår som infaller efter det kalenderår då tillgången ursprungligen började användas. För anläggningstillgångar som ursprungligen började användas från och med den 1 januari

2011 ska den ekonomiska livslängden beräknas från det halvårsskifte som följer på den tidpunkt som tillgången ursprungligen började användas (4 §).

2.3.3 Kvalitetsregleringsföreskriften

Ei har också meddelat föreskrifter (EIFS 2015:5) om vad som avses med kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten vid fastställande av intäktsram (kvalitetsregleringsföreskriften). I föreskriften beskrivs hur normnivån för leveranssäkerheten tas fram och hur leveranssäkerheten under tillsynsperioden kommer att påverka intäktsramen. I bilaga till föreskriften anges de avbrottskostnader som, tillsammans med avbrottsuppgifterna, används för att beräkna justeringen till följd av kvalitetsutfallet.

2.3.4 Effektivitetsföreskriften

Ei har dessutom meddelat föreskrifter (EIFS 2015:6) om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet vid fastställande av intäktsram (effektivitetsföreskriften). Med ett effektivt utnyttjande av elnätet avses:

- en minskning av andelen nätförluster där nätförluster sätts i förhållande till uttagen energi och
- en kostnadssänkning för överliggande och angränsande nät samt ersättning vid inmatning av el i förhållande till uttagen energi. Medellastfaktorn i nätets gränspunkter anger hur stor del av kostnadsbesparingen som ska tillfalla elnätsföretaget.

3. Energimarknadsinspektionens motivering till beslutet

3.1 Sammanfattande beräkning av intäktsramen

Företaget har ansökt om att Ei ska fastställa intäktsramen till 1 700 000 tkr. Utifrån det underlag som företaget har lämnat och nedanstående bedömning har Ei beräknat en intäktsram till 1 533 428 tkr, se tabell 3 nedan. Företagets ansökta intäktsram överstiger detta belopp. Ansökan kan därför inte medges. Intäktsramen ska istället fastställas till 1 533 428 tkr i 2014 års prisnivå.

Tabell 3 Beräknad intäktsram

	tkr
Kapitalkostnader	466 058
Löpande kostnader	
Påverkbara kostnader	261 522
Opåverkbara kostnader	805 848
Beräknad intäktsram	1 533 428

3.2 Allmänt om prövningen av en intäktsram

Företaget har nätkoncession och bedriver nätverksamhet. Företaget har ansökt om en intäktsram på 1 700 000 tkr för tillsynsperioden 2016-2019 och Ei ska ta ställning till om den ansökta intäktsramen är skälig.

Intäktsramen ska täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (5 kap. 6 § ellagen). Enligt förarbetena ska nättarifferna vara utformade så att nätkoncessionshavarens samlade intäkter från nätverksamheten är skäliga i förhållande till dels de objektiva förutsättningarna att bedriva nätverksamheten, dels nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten (prop. 2008/09:141 s. 58). De kostnader som avses är i huvudsak kostnader för kapital samt rörliga och fasta kostnader i nätverksamheten. En förutsättning för att nätverksamheten ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt är att nätföretagen har rätt till en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten. En rimlig avkastning motsvarar den avkastning som fordras för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk kunna attrahera kapital för investeringar (a. prop. s. 60-61). Syftet med regleringen är att nätföretagens verksamhet ska bedrivas effektivt till låga kostnader. Den ska också säkerställa att kunden får betala ett skäligt pris för nättjänsten. Vidare ska regleringen bidra till att ge kunderna en långsiktig leveranssäkerhet och trygga den svenska elförsörjningen. Nätföretagen ska också få stabila och långsiktiga villkor för sin nätverksamhet. Ytterligare ett viktigt mål med regleringen är att den ska understödja utvecklingen av en väl fungerande elmarknad (a. prop. s. 58).

De skäliga kostnader som företaget ska få täckning för delas in i kapitalkostnader och löpande kostnader (påverkbara och opåverkbara). Hur Ei har bedömt dessa kostnader framgår nedan.

3.3 Bedömning av kapitalkostnader

Kapitalkostnad är kostnad för att använda kapital, i form av exempelvis elledningar och nätstationer (kapitalbas). Kostnaden utgörs av två delar, kostnad för kapitalförslitning (avskrivning) och kostnad för kapitalbindning (avkastning). Avkastningen beräknas med en real kalkylränta före skatt.

3.3.1 Kapitalbas

En anläggningstillgång som ingår i kapitalbasen ska åsättas ett nuanskningsvärde som motsvarar ett normvärde för en anläggningstillgång som är i huvudsak likadan som den tillgång som ingår i kapitalbasen (6 § intäktsramsförordningen). Ei har för detta ändamål tagit fram en normvärdeslista som innehåller normvärden för de vanligast förekommande anläggningstillgångarna, Normvärdeslista Elnät 2016-2019³. En närmare beskrivning av normvärdeslistan och hur denna har tagits fram framgår av bilaga 5.

Om det finns särskilda skäl, får nuanskningsvärdet i stället beräknas utifrån anskaffningsvärdet (7 §). Om det saknas förutsättningar att beräkna ett

³ Dnr. 2014-102406

nuanskaffningsvärde enligt ovan ska det beräknas utifrån det bokförda värdet. Om anläggningstillgången inte har något bokfört värde eller om det finns synnerliga skäl, får nuanskaffningsvärdet i stället bestämmas till vad som är skäligt med hänsyn till tillgångens beskaffenhet (8 §).

Företaget har begärt att hyra av utrymme i tunnlar ska behandlas som en kapitalkostnad istället för en löpande påverkbar kostnad. Ei delar inte företagets uppfattning och utvecklar detta närmare under avsnitt 3.4.3.

Företaget har använt olika metoder vid värderingen av kapitalbasen. Ei har vid beräkningen av kapitalkostnaderna utgått från företagets redovisade uppgifter, se bilaga 1.

3.3.2 Kostnad för kapitalförslitning

Av intäktsramsförordningen följer att det är en linjär kapitalkostnadsmetod som ska användas. Detta innebär att kapitalförslitningen i förhållande till nuanskaffningsvärdet ska vara lika stor över anläggningens ekonomiska livslängd.

De ekonomiska livslängderna (avskrivningstiderna) är fyrtio år för en anläggning för överföring av el och tio år för övriga anläggningstillgångar (10 § intäktsramsförordningen). Det följer också av intäktsramsförordningen att kapitalförslitning inte ska beräknas för en anläggning för överföring av el om anläggningen är äldre än femtio år eller för en annan anläggningstillgång, om tillgången är äldre än tolv år (11 §).

För anläggningar för överföring av el som är mellan 40 och 50 år ska kapitalförslitningen beräknas till $1/41$ för det första året och $1/42$ för det andra året osv. För övriga anläggningar som är mellan 10 och 12 år ska kapitalförslitningen beräknas till $1/11$ för det första året och $1/12$ för det andra året (5 § beräkningsföreskriften).

Kapitalförslitningen ska börja räknas från året efter det att anläggningen ursprungligen tagits i bruk om detta skett innan år 2011. För anläggningar som ursprungligen tagits i bruk eller förväntas tas i bruk från och med år 2011 ska kapitalförslitningen börja räknas från det halvårsskifte som följer på den tidpunkt då anläggningen ursprungligen började användas (4 § beräkningsföreskriften).

Ei har utgått från de av företaget redovisade uppgifterna vid beräkningarna. Kostnaden för kapitalförslitningen har beräknats till 251 340 tkr, se bilaga 1.

3.3.3 Kostnad för kapitalbindning

Kostnaden för kapitalbindning ska beräknas utifrån en åldersjusterad kapitalbas. Detta innebär att den ackumulerade förslitningen ska avräknas från det samlade nuanskaffningsvärdet för kapitalbasen. Kalkylräntan multiplicerad med den del av kapitalbasen som därefter återstår utgör kostnaden för kapitalbindning.

Eftersom kapitalbasen värderas till nuanskaffningsvärde är den också inflationsjusterad (6 §). Vid beräkning av en rimlig avkastning ska därför en real kalkylränta användas. Företaget anser att en kalkylränta före skatt på 6,2 procent ska tillämpas. Ei bedömer att en real kalkylränta före skatt på 4,53 procent är rimlig, se bilaga 6.

Under en anläggnings första år (år noll) ska kostnaden för kapitalbindningen beräknas på hela nuanskaffningsvärdet. Det åldersjusterade nuanskaffningsvärdet kommer sedan att minska linjärt med anläggningens ålder till den ekonomiska livslängden gått till ända. Därefter kommer kapitalbindningen att beräknas på en åldersjusterad kapitalbas för motsvarande år. För anläggningar för överföring av el som är mellan 40 och 50 år ska kapitalbindningen beräknas till 1/41 för det första året och 1/42 för det andra året osv. För övriga anläggningar som är mellan 10 och 12 år ska kapitalbindningen beräknas till 1/11 för det första året och 1/12 för det andra året.

För att bestämma anläggningarnas ålder använder Ei uppgiften om vilket år som anläggningarna ursprungligen togs eller kommer att tas i bruk. För anläggningar där dessa uppgifter saknas men där det framgår att anläggningarna började användas under en viss angiven tidsperiod, ska det året då anläggningarna ursprungligen började användas anses vara det första året i den tidsperioden (6 § beräkningsföreskriften). För anläggningar som anskaffats under olika tidpunkter eller där delvisa reinvesteringar har skett ska anläggningarnas ålder beräknas utifrån nuanskaffningsvärdet av den delvisa investeringen i förhållande till anläggningarnas totala nuanskaffningsvärde (7 § beräkningsföreskriften). I de fall åldersuppgifter saknas eller anläggningarna är äldre än 38 år vid utgången av 2015 ska åldern anses vara 38 år (12 § intäktsramsförordningen).

Ei har utgått från de av företaget redovisade uppgifterna vid beräkningarna. Kostnaden för kapitalbindningen har beräknats till 214 718 tkr, se bilaga 1.

3.3.4 Beräknad kapitalkostnad

Ei har beräknat kapitalkostnaden till 466 058 tkr utifrån de uppgifter som företaget har rapporterat samt utifrån den metod och de parametrar som Ei beskriver ovan. Ei:s beräkning framgår av bilaga 1.

3.4 Bedömning av påverkbara kostnader

Påverkbara kostnader är sådana kostnader som inte är kostnader för nätförluster, abonnemang till överliggande och angränsande nät, anslutningar till överliggande och angränsande nät, ersättning till innehavare av produktionsanläggning för inmatning enligt 3 kap. 15 § ellagen och kostnader för myndighetsavgifter enligt förordningen (1995:1296) om vissa avgifter på elområdet (2 § beräkningsföreskriften). Exempel på påverkbara kostnader är kostnader för drift och underhåll samt kundspecifika kostnader för exempelvis mätning, beräkning och rapportering.

Med skäligen påverkbara kostnader enligt ellagen menas kostnader som behövs för en ändamålsenlig och effektiv drift av en verksamhet med likartade objektiva förutsättningar (5 kap. 8 §). Av det följer att det inte nödvändigtvis är nätföretagens verkliga kostnader som ska tillämpas vid beräkning av en skälig intäktsram.

Vid fastställandet av intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015 har Ei använt företagens historiska kostnader för en fyraårsperiod. Ei ser ingen anledning att göra en annan bedömning för den nu aktuella tillsynsperioden. De senaste tillgängliga uppgifterna om historiska kostnader är kostnaderna för 2013. Vid beräkningen av påverkbara kostnader ska därför basåren 2010-2013 användas som utgångspunkt.

Företaget har redovisat leasingkostnader för anläggningar som ingår i kapitalbasen. Detta innebär att en och samma kostnad kan täckas både genom löpande påverkbara kostnader och kapitalkostnader. Företaget har redovisat leasingkostnader för åren 2010-2013 på 7 012 tkr (2010), 6 372 tkr (2011), 6 697 tkr (2012) och 6 685 tkr (2013). För att undvika att företaget blir dubbelkompenserat ska dessa kostnader dras av från de löpande påverkbara kostnaderna.

3.4.1 Raseringskostnader

Företaget har begärt ersättning för extra löpande påverkbara kostnader på grund av raseringskostnader. Företaget har anfört att användandet av normvärden inte beaktar raseringskostnader vid reinvesteringar.

Den metod som Ei använder utgår ifrån en kapacitetsbevarande ansats som innebär att anläggningarna värderas utifrån nuanskaffningskostnader, dvs. som om nätet vore helt nytt. Utgångspunkten för att beräkna skälig ersättning är alltså en annan än företagets verkliga kostnader för anläggningarna. Ei anser därför att företaget får skälig ersättning för anläggningsskapitalet genom denna schabloniserade metod. En ökning av företagets löpande påverkbara kostnader ska därför inte medges.

3.4.2 Anläggningstillgångar som inte ingår i kapitalbasen

Tillgångar i verksamheten som är anläggningstillgångar enligt årsredovisningslagen (1995:1554) men inte är anläggningstillgångar enligt 3 § intäktsramsförordningen ska inte redovisas i kapitalbasen. Företaget får istället enligt 4 kap. 16 § rapporteringsföreskriften redovisa dessa tillgångars samlade avskrivningar och samlade utgående bokfört värde.

Av 3 och 5 §§ intäktsramsförordningen framgår vilka anläggningstillgångar som utgör kapitalbasen. Övriga tillgångar i nätverksamheten som inte definieras som kapitalbas hanteras i regleringen som löpande kostnader. Vid beräkning av en löpande kostnad för dessa anläggningar är utgångspunkten att företaget ska få skälig kostnadstäckning för dessa. Ei bedömer att en skälig kostnadstäckning erhålls genom att företaget vid beräkning av löpande kostnader ges täckning för bokförda avskrivningar samt ersättning för kostnaden för det kapital som krävs för att finansiera dessa anläggningar. Vid omräkning av de bokförda kapitalkostnaderna till löpande kostnader används en så kallad omvandlingsränta som motsvarar kostnaden för kapital före skatt.

Företaget har begärt att en omvandlingsränta på 5,8 procent ska tillämpas. Företaget har anfört att grunden för beräkningen av omvandlingsräntan ska vara densamma som för kalkylräntan. Kammarrätten har beräknat en kalkylränta som ska användas för tillsynsperioden 2012-2015. Företaget har använt kammarrättens kalkyl för att beräkna räntan på lånat kapital före skatt för denna konvertering.

Ei anser att omvandlingsräntan ska vara nominell eftersom det bokförda värdet redovisas i nominellt värde. En sådan omvandlingsränta bör idealt sett bestämmas för vart och ett av de aktuella åren för omräkning. Det är dock rimligt med ett visst mått av schablonisering när de löpande kostnaderna fastställs. Ei anser därför att omvandlingsräntan ska bestämmas enhetligt för de år som omfattas och på samma sätt som kalkylräntan för företagets kapitalkostnader. Utifrån bedömningen av en rimlig kalkylränta enligt bilaga 6 har Ei beräknat omvandlingsräntan till 6,65 procent. Detta motsvarar en real kalkylränta före skatt på 4,53 procent.

Ei har utgått från de av företaget inlämnade uppgifterna om anläggningstillgångar som inte ingår i kapitalbasen. Kostnaden för dessa anläggningar för perioden 2016-2019 har beräknats enligt bilaga 1.

3.4.3 Tunnelhyra

Företaget har begärt ersättning för tunnelhyra såsom ett tillägg till den beräknade kapitalkostnaden. En förutsättning för att hyreskostnaden för tunnelarna i regleringen ska "omvandlas" till en kapitalkostnad är att tunnelarna kan anses utgöra en sådan anläggningstillgång för överföring av el som ska ingå i företagets kapitalbas.

Av utredningen i ärendet framgår det att tunnelarna inte enbart används för överföring av el. Det är rimligt att dra paralleller till hur mark och byggnader hanteras i regleringen. Mark ingår inte i kapitalbasen och byggnader ingår normalt inte heller i kapitalbasen. Tunnelarna utgör i allt väsentligt ett alternativ till att förlägga elledningar i schakt i mark eller i en byggnad och är därmed en alternativ förläggingsmiljö och således inte en anläggning.

Enligt Ei finns alltså inte skäl att betrakta hyra för tunnlar som kapitalkostnad, eftersom de inte kan anses utgöra en anläggningstillgång för överföring av el. Det är därför mest rimligt att istället betrakta tunnelhyrorna som en löpande påverkbar kostnad. Kostnaden om 17 234 tkr ska därför ingå i de löpande påverkbara kostnaderna.

3.4.4 Effektiviseringskrav

Av ellagen framgår att som skäliga kostnader ska anses kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av en nätverksamhet med likartade objektiva förutsättningar.

Elnätsföretagen utgör lokala naturliga monopol och regleras för att maximera den samhällsekonomiska effektiviteten. En del av regleringen innebär därför krav på effektiviseringar hos företagen för att kunderna ska få del av förväntade produktivitetsökningar. Om elnätsföretaget kan öka produktiviteten med mer än det fastställda kravet får de behålla denna mellanskillnad fullt ut. Att ett sådant krav ska ingå i regleringen framgår också av förarbetena till ellagen (prop. 2008/09:141 s. 65 f). Ei ska därför fastställa ett effektiviseringskrav för företagen som ska användas vid beräkningen av intäktsramar.

Vid fastställande av de löpande påverkbara kostnaderna använder Ei företagets historiska kostnader för åren 2010-2013. Ett alternativ till detta skulle kunna vara att

använda normkostnader. Om standardkostnader skulle användas måste de motsvara kostnaderna för en effektiv verksamhet för att skapa incitament till effektivisering hos det enskilda företaget. Vid fastställandet av standardkostnader används normkostnader eller schabloner relaterade till exempelvis antal kunder eller storleken på kapitalbasen baserade på ett effektivt bedrivet nätföretag. Detta gör det svårt att ta fram standardkostnader som är representativa för samtliga företag. Ei anser därför inte att det är lämpligt eller möjligt att utgå från standardkostnader vid bedömning av effektiviseringskraven för 2016-2019.

För tillsynsperioden 2012-2015 fastställde Ei ett generellt effektiviseringskrav för samtliga elnätsföretag på en procent per år på de löpande påverkbara kostnaderna. För den nu aktuella perioden har Ei valt en metod och en modell för att beräkna individuella effektiviseringskrav för lokalnätsföretagen. Utgångspunkten är att jämföra företag som bedriver sin verksamhet under likartade objektiva förutsättningar.

Modellen förutsätter en jämförelse mellan ett tillräckligt stort antal företag. Denna modell går inte att tillämpa för regionnätsföretagen eftersom antalet företag är för få för en jämförelse. Det lägsta kravet för lokalnätsföretagen är en procent per år. Detta är också samma krav som ställdes för samtliga företag perioden 2012-2015. Effektiviseringskravet ska därför fastställas till en procent per år.

3.4.5 Beräknade påverkbara kostnader

Ei har beräknat företagets påverkbara kostnader för tillsynsperioden 2016-2019 efter effektiviseringskrav till 261 522 tkr, se bilaga 1.

3.5 Bedömning av opåverkbara kostnader

Opåverkbara kostnader är kostnader för nätförluster, abonnemang till överliggande och angränsande nät, anslutningar till överliggande och angränsande nät, ersättning till innehavare av produktionsanläggning för inmatning enligt 3 kap. 15 § ellagen och kostnader för myndighetsavgifter enligt förordningen (1995:1296) om vissa avgifter på elområdet (2 § beräkningsföreskriften).

Företaget har lämnat en prognos för dessa kostnader under tillsynsperioden. Ei har beräknat företagets opåverkbara kostnader till 805 848 tkr enligt företagets prognos, se bilaga 1.

Efter tillsynsperioden kommer prognosen att stämmas av mot det verkliga utfallet, vilket kan medföra att Ei omprövar intäktsramen. Företaget får på detta sätt täckning för sina verkliga opåverkbara kostnader.

3.6 Bedömning av kvaliteten i nätverksamheten

Ei ska ta hänsyn till kvaliteten i företagets sätt att bedriva nätverksamhet. Bedömningen kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen.

Ei har tagit fram individuella normnivåer för varje företag avseende kvalitetsindikatorerna ILE⁴ och ILEffekt⁵ genom att använda inrapporterade avbrottsdata från företagen för 2010-2013, se bilaga 4.

Efter tillsynsperioden ska den faktiska kvaliteten i nätverksamheten jämföras med normnivåerna. Om den faktiska kvaliteten avviker från normnivån ska intäktsramen justeras i enlighet med vad som framgår av kvalitetsregleringsföreskriften.

3.7 Bedömning av effektivt utnyttjande av elnätet

Ei ska ta hänsyn till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet. En sådan bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen.

Ei har beräknat en individuell normnivå för varje företag avseende andelen nätförluster. Beräkningen har i enlighet med vad som anges i effektivitetsföreskriften utgått ifrån företagets redovisade uppgifter i årsrapporterna för 2010-2013 där nätförluster sätts i relation till uttagen energi.

Den sammanlagda mängden nätförluster under 2010-2013 uppgår till 136 337 MWh för företaget. Den sammanlagda mängden uttagen energi under 2010-2013 uppgår till 30 231 644 MWh för företaget.

Ei fastställer normnivån för nätförlusterna i nätverksamheten för tillsynsperioden till 0,451 procent i relation till uttagen energi (136 337/30 231 644).

Efter tillsynsperioden ska den faktiska andelen nätförluster i nätverksamheten jämföras med normnivån. Om de faktiska nätförlusterna avviker från normnivån ska intäktsramen justeras i enlighet med vad som framgår av effektivitetsföreskriften.

Ei har beräknat en individuell normnivå för varje företag avseende kostnaden för överliggande och angränsande nät och kostnader för ersättning till produktionsanläggning genom att, i de flesta fall, utgå från uppgifter i företagets årsrapporter för 2010-2013 där kostnaderna sätts i relation till uttagen energi. Företaget har lämnat korrigerade uppgifter avseende dessa kostnader vilket innebär att det inte är årsrapportens kostnader som ligger till grund för beräkningen.

Den sammanlagda kostnaden för överliggande och angränsande nät och kostnader för ersättning till produktionsanläggning har beräknats genom att summera kostnaderna för 2010-2013 i 2014 års prisnivå. För att beräkna kostnaderna för respektive år i 2014 års prisnivå används Faktorprisindex för elnätsföretag – regionnät, delindex överliggande nät. Den totala kostnaden för 2010-2013 uppgår till 780 748 132 kronor. Den

⁴ Icke levererad energi

⁵ Icke levererad effekt

sammanlagda mängden uttagen energi under 2010-2013 uppgår till 30 231 644 MWh för företaget.

Ei fastställer normnivån för kostnader för överliggande och angränsande nät och kostnader för ersättning till produktionsanläggning i relation till uttagen energi till 25,83 kr/MWh (780 748 132 kr/30 231 644 MWh).

Efter tillsynsperioden ska den faktiska kostnaden för överliggande och angränsande nät och ersättning till produktionsanläggning i relation till uttagen energi i nätverksamheten jämföras med normnivån. Om de faktiska kostnaderna i förhållande till uttagen energi är lägre än normnivån multipliceras skillnaden (besparingen) med uttagen energi och medellastfaktorn under tillsynsperioden och intäktsramen justeras i enlighet med vad som framgår av effektivitetsföreskriften.

3.8 Periodisering av intäkter

Företaget har ansökt om att få periodisera intäkter på 485 miljoner kronor från projektet Stockholms ström över en period om 40 år. Enligt ellagen får Ei medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder. Frågan om periodisering av intäkter påverkar dock inte intäktsramens storlek. Ei behandlar därför inte begäran om periodisering av intäkterna för Stockholms ström i detta beslut utan har istället upprättat ett nytt ärende med diarienummer 2015-102980 för att hantera denna fråga.

3.9 Automatisk justering av intäktsramen

Intäktsramen fastställs i 2014 års prisnivå. I samband med att avstämning görs efter tillsynsperiodens slut kommer Ei att räkna om den beslutade intäktsramen.

Kapitalbasen ska indexeras med faktorprisindex för byggnader i enlighet med vad som framgår av intäktsramsförordningen.

Den aktuella nätverksamheten utgörs av en stamledning på 220 kV. Beräkningsföreskriften reglerar inte vilket index som ska användas för stamledningar när de löpande påverkbara kostnaderna räknas om med hänsyn till förändringar i prisläget. Företaget har en kostnadsstruktur som närmast liknar ett nätföretag med regionledningar. Ei anser därför att faktorprisindex för regionnätsföretag ska användas för den aktuella nätverksamheten.

Dessa justeringar är en del av beslutet och innebär inte att beslutet omprövas.

3.10 Omprövning

3.10.1 Omprövning under tillsynsperioden

Under tillsynsperioden kan omprövning ske under vissa villkor. Om det till exempel visar sig att företaget har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som mer än i ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek ska Ei ompröva företagets intäktsram (5 kap. 11 § ellagen).

3.10.2 Omprövning efter avstämning vid tillsynsperiodens slut

Efter tillsynsperiodens slut gör Ei en avstämning av de antaganden som legat till grund för den fastställda intäktsramen enligt detta beslut. Ei jämför då det faktiska utfallet avseende kapitalbasens investeringar och utrangeringar med den prognos företaget gjort. Detsamma gäller för de löpande opåverkbara kostnaderna. I rapporteringsföreskriften finns närmare bestämmelser om när och vilka uppgifter företaget ska lämna för att Ei ska kunna göra denna avstämning.

Även normnivåerna för kvaliteten i nätverksamheten och för ett effektivt utnyttjande av elnätet ska jämföras med utfallet.

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka om att intäktsramen för perioden ska ökas (5 kap. 12 § ellagen).

För det fall det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelsen inte är ringa ska Ei ompröva intäktsramen (5 kap. 13 § ellagen).

Företaget har anfört att de verkliga intäkterna och de opåverkbara kostnaderna inte behöver indexeras vid avstämningen efter tillsynsperioden om en årlig avstämning görs genom att för varje år i perioden stämma av exempelvis verkliga intäkter mot tillåten intäkt i respektive års prisnivå. Avstämningen av de löpande opåverkbara kostnaderna och företagens intäkter under perioden sker först efter tillsynsperioden. Ei anser därför inte att frågan hur de löpande opåverkbara kostnaderna och intäkterna ska indexeras är föremål för detta beslut utan kommer hanteras när det faktiska utfallet för hela perioden är känt.

3.10.3 Omprövning till följd av avvikelse från den föregående intäktsramen

Om det visar sig att företagens samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2012-2015 avviker från den fastställda intäktsramen för samma period, ska intäktsramen för 2016-2019 minska respektive öka med det avvikande beloppet. I vissa fall tillkommer dessutom ett överdebiteringstillägg (5 kap. 20-21 §§ ellagen). Detta innebär att intäktsramen för tillsynsperioden 2016-2019 kan komma att ändras.

Företaget har ansökt om att det eventuella överskottet från tillsynsperioden 2012-2015 ska öka ramen för tillsynsperioden 2016-2019. Av 5 kap. 20 § ellagen framgår att om ett företags samlade intäkter har avvikit från intäktsramen ska beloppet som överstigit respektive understigit intäktsramen påverka intäktsramen för påföljande tillsynsperiod. Prövningen kan göras när den slutliga intäktsramen har fastställts och företaget har lämnat uppgifter om de totala intäkterna för tillsynsperioden 2012-2015. Ei kan därför pröva avvikelser från intäktsramen för tillsynsperioden 2012-2015 först under år 2016.

Hur man överklagar

Se bilaga 7, Så här gör du för att överklaga beslutet.

Detta beslut har fattats av avdelningschefen Tony Rosten. Vid den slutliga handläggningen deltog även verksjuristen Rebecka Thuresson, analytikerna Pia Nurmi, Marie-Louise Eriksson och Anna Öhlund, föredragande.

Tony Rosten

Anna Öhlund

Bilagor till beslutet

- 1 Beräknad intäktsram avseende tillsynsperioden 2016-2019
- 2 Faktorprisindex för byggnader (SCB)
- 3 Faktorprisindex för elnätsföretag - regionnät (SCB)
- 4 Normnivåer för kvalitetsindikatorer avseende tillsynsperioden 2016-2019
- 5 Normvärdeslista för elnätsanläggningar avseende tillsynsperioden 2016-2019
- 6 Kalkylränta avseende tillsynsperioden 2016-2019
- 7 Så här gör du för att överklaga beslutet